

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravitelji: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petivrstica 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Običajna bitka pri Visu.

Dne 20. julija 1866 se je vršila slavna pomorska bitka pri Visu. V Mariboru rojeni admiral Tegetthof je poveljeval avstrijskemu brodogradu. Zadnji torek je bila torej obletnica tega velevažnega dogodka. Prejšnja leta z ozirom na našega „zaveznika“ Italijana nismo smeli dati prosto duška svojim čustvom z ozirom na sijajno zmago nad Italijani pri Visu. Letos je drugače. Zaveznik, kateremu mi Slovenci nikdar nismo zaupali, ker smo ga poznali od blizu, nam je v največji sili postal nezvest in nas zahrbtno napadel. Za to je prav, da se letos brez vsakega zadržanja in ozira spominjamo slavnega čina naše nikdar premagane mornarice in velikega poraza po številu močnejšega italijanskega brodograda.

Ko je Lahom 1. 1866 izpodletelo na kopnem, poskusili so na morju z močnim svojim brodogradom, na katerega so zelo veliko zaupali. Saj so mislili, da se njih brodograd lahko meri z vsakim sovražnikom. Da se izpopolni, so najeli pri Francozih tristo milijonov frankov posojila. Za italijansko mornarico se je delalo v vseh angleških, francoskih in ameriških ladjedelnih in livarnah noč in dan. Pa tudi Avstrija ni držala križem rok. Tudi ona je zboljševala in popravljala svoje brodograde in delalo se je prav pridno v arsenalih v Pulju in Trstu, toda vse to ni bilo niti senca v primeri z onim, kar se je delalo v italijanskih lukah Brindizi, Tarentu in Jakinu. Ko so izgotovili Italijani svojo najboljšo ladjo „Affondatore“, vzkliknil je vsakdo, kdor jo je videl: „Ta ladja sama lahko potopi vse avstrijske brodograde!“ Toda prišlo je drugače.

Dne 16. julija je zapustil poveljnik italijanskega brodograda admiral Persano s 34 ladjami jakinsko lukko, da spodi, kakor so Italijani balhato govorili, — avstrijske ribiške čolne iz Adrije. Plul je proti otoku Visu, na katerem je bilo več naših trdnjav. Dne 18. julija so začeli Lahi streljati na prvo trdnjavo; smotnišnica se vname in razleti; tudi v drugi trdnjavi so napravili Lahi veliko škodo. Drugi dan so nadaljevali boj. Toda med tem je naša posadka dobila od admirala Tegetthoffa brzojav, v katerem je stalo: „Držite se! Jaz pridem!“ Tegetthoff se je blizal z avstrijskim brodogradom, ki je stelo 27 večinoma starejših in lesenih ladij. Ladje lesene, a srca mornarjev so bila jeklena. O bitki sami je admiral Tegetthoff poročal cesarju na Dunaj s temi besedami:

„Zjutraj (dne 20. julija) sem zadel pod Visom ob sovražno brodograd. Imelo je 32 ladij, med njimi „Affondatore“ in enajst oklopnice. Med bojem udari „Nadvojvoda Ferdinand Maks“ na sovražno oklopnico in jo potopi. Druga je zletela v zrak. Stiri oklopnice so obkrožile ladjo „Cesar.“ Ta pa odbije vse stiri. „Cesar“ je pri tem izgubil dimnik, jambor in bompres ter ima 22 mrtvih in 82 ranjenecov. . . Razven na „Cesarju“ je 10 mrtvih in 42 težko ranjenih. Rane so prizadete največ vsled puškinih strelcev in samokresov. Poškodbe so razun na „Cesarju“ samo neznatne. Sovražne kroglice so prevrtale topničarke. Brodograd je popolnoma sposoben za boj. Moštvo je najboljšo volje. Po dvehurni bitki smo porazili sovražnika in osvobodili Vis.“

Slavna zmaga naših junaških mornarjev se je bliskoma raznesla po celim svetu. Junaškemu poveljniku in njegovemu moštvo so od vseh strani peli slavo. Po Dalmaciji so se vršile ljudske veselice in slavnosti. Tepeni Persano pa je odplul proti Italiji. Ko je dospelo brodograd v jakinsko lukko, ga je čakalo tam ogorčeno in razjarjeno ljudstvo. In da je razjarjenje še večje, utone pred njegovimi očmi v mestni lukki na zadobljenih poškodbah „Affondatore“, ki je

bil sam dovolj močen, da potopi vse naše ladje. Italijani si zakrijejo oči, da ne vidijo te sramote, nesrečnega Persana pa sprejmejo na nečuten način z vsakovrstnimi psovskami in zasramovanjem.

Spomin na viško bitko nam je posebno letos drag, ko zopet vidimo avstrijsko in italijansko brodograd v boju med seboj. Način bojevanja je seveda drugačen kot leta 1866. Toda duh junaštva, podjetnosti in domoljuba je pri naši mornarici isti kakor pod Tegetthoffom. To so pokazali že dosednji dogodki v Jadranskem morju. Za to trdno zaupamo na svojo mornarico ter smo prepričani, da bo ime admirala Hausa v zgodovini istotako z zmago in slavo ovenčano, kakor je ime Tegetthoffovo. V to pomoz Bog!

Slovenka izdala italijansko skrivališče.

Florijan Vrbnjak, doma iz župnije Zalec, ki služi sedaj pri gorskih topničarjih, nam piše dne 15. julija z italijanskega bojišča:

Po devetmesečnem bojevanju na severnem bojišču je bil moj oddelek pred štirimi tedni poslan na južno bojišče proti hinavskemu Lahu. Nastavljeni pa smo tu v severozahodnem delu goriške dežele blizu trdnjave B... Kakor pri Gorici, tako tudi tukaj sovražnik ne more nikamor naprej, dasiravno porabi silno mnogo streliva.

Dne 13. julija (torek) okrog 9. ure predpoldne, pride k nam brhko dekle in nas lepo slovensko pozdravi: „Dobro jutro, fantje!“ Vprašala je po stotniku. „Samo s stotnikom hočem govoriti. Imam mu nekaj povedati.“ Peljali smo jo k našemu poročniku, ki je rodom Hrvat in prav dobro razume slovenski. Dekle mu je povedalo, da je slučajno izsledilo pol ure oddal italijansko skrivališče v neki votlini. Poročnik je takoj odredil, da gre patrulja osem mož iskati dotično skrivališče. Mladenka nam je bila kažipot. Votlina nas je po stranskih potih in nas je nekako proti poldnemu privedla na skalo, pod katero je bilo domnevano skrivališče. Dekle nam je svetovalo, naj se razdelimo v dve gruč. Ena naj gre z leve, druga z desne strani nad Lahe, ki so po njenem mnenju gotovo v jami. Mladenka je šla z nami. Previdno se plazimo proti skrivališču. Naš trud ni bil zaman. Ob gruč sta hkratu prišli do jame in res tam našli 18 Italijanov, ki so udobno spali v skrivališču. Med njimi je bil tudi en častnik. Seveda smo jih prebudili in po svoje „pozdravili“ ter jih končno razorožili. V jami so imeli telefon, vse polno zemljevičev in drugih važnih reči. To Vam je bilo veselje, ko smo prignali ujeti Italijane v naše taborišče!

Poročnik je vrlo slovensko dekle, ki je imelo glavno uslugo, da smo polentarje presenetili, z las-kavimi besedami pred vsem moštvom pohvalil in jo tudi obdaril. Veselega obraza se je vrta planinska hči poslovila od nas. Dotično skrivališče se je nahajalo, kakor je naš poročnik izračunal, na važnem prostoru in celo blizu italijanskih postojank.

Včeraj je zadela italijanska granata mojega prijatelja Franca Jerebič iz Smarja. Odrhlo mu je glavo. Bil je vrl fant. Pokopali smo ga v neki gorski kotlini.

Vsem čitateljem „Slovenskega Gospodarja“ iskrene pozdrave!

Slovenec med Dalmatinci.

Simon Dolenc od 26. domobranskega pešpolka, doma iz Mihovec, župnija Cirkovce na Dr. polju piše svoji sestri:

K Tvojemu godu Ti želim vse najboljše, posebno pa zdravje; naj Ti bo sreča povsod mila. Šest dolgih mesecev je minilo, odkar sem se poslovil od doma, ga zapustil in šel daleč v neznane kraje, pa Bog dej in Marija, da bi se mi vsi skupaj našli v naši rojstni hiši, zraven ljubih staršev, ker moje srce si že zmiraj želi priti zopet enkrat v ljubo domovino. Jez še imam zmiraj upanje na prebrazeno Devico Marijo, da me bo še znanprej varovala, tako, kakor do sedaj. Sedaj Ti še hočem nekaj popisati o našem življenju in kako se Italijani trudijo, da bi nas premagali in

pregnali iz naših postojank. Mi se jim tako krepko ustavljam, da je ves njihov trud zaman. Pri vsakem napadu so dobro odbiti in se morajo vrniti s krvavimi glavami in velikimi izgubami nazaj, odkoder so prišli. Kakšno je pa topništvo? Laško topništvo strelja noč in dan ter meče granate in krapnele na našo stran, pa brez uspeha. Mi se pred krogami lepo pokrijemo po gozdu in se celi dan prav veselo zabavamo, granate pa zmiraj frčijo preko nas na kakšen hrib, kjer ni nič drugega, kakor kakšna ptica. Pa še tista beži v stran, da sovražnik spleh ne napravi nobene škode. Sedaj že traja celi mesec ta grozna borba, pa Italijani so še zmiraj na tistem mestu, kakor so bili v začetku vojske, če še pa traja en mesec, tedaj jim bo pa tako zmanjkalo streliva, ker ga sedaj preveč naglo trošijo. Ko se napravi noč, tedaj se pa tudi mi pripravimo za boj, ker ponoči nas najbolj napadajo, po dnevu se pa ne upajo približati, ker se nas zelo bojijo. Le imejmo upanje, da bomo premagali vse naše sovražnike in vse z božjo pomočjo prenesajmo, ter se še znanprej hrabro borimo, mi tukaj z orožjem, Vi pa doma z rožnim vencem, da bo zmaga naša. Jaz sem večinoma med samimi Dalmatinci, ki govorijo hrvaški, ea se lahko razgovarjamo, nadalje so tudi Čehi in Nemci. Slovencev nas je le malo število. Med temi sta mi največja in najboljša prijatelja le dva, spopaj podpisana. „Slov. Gospodarja“ redno dobivam vsak teden. Le skrbite, da ga bodete plačevali, dokler Vam ne bo znano, da po-divim pod hladno zemljo. Prav srčne pozdrave pošiljam celi župniji, vsem našim sosedom in sorodnikom, znanecem in prijateljem, očetu in materi, bratoma in sestri, najbolj pa Tebi, dragi sestra Helena! Pozdravljata tudi Matija Megja, doma od Velike Nedelje in Jožef Divjak, doma iz Saka pri Slivnici.

Sv. Gora pri Gorici.

Goriški „Novi Čas“ piše:

Znamenja laskega barbarstva se pri nas vedno bolj množe. Naj gledamo kamor hočemo, povsod se javlja Lah kot divjak pred nami, ki ima svojo brezsrčno in mrzlo zadoščenje v tem, da ubija in trpinči naše ljudi, da razdira in uničuje vse, kar je naše ljudstvo ljubilo in pri čemur je skozi stoletja sodelovalo. A zdaj se, da ima še posebno veselje na tem, da končuje cerkve po naših vaseh in svetišča, na katera smo vezani z vso dušo in z vsem srcem. To je njegovo veselje, pridobljeno iz samega pekla! Pravični Bog kaznuj tako delo!

Listi so že povsod poročali, da je Lah obstreljeval svetišče in samostan na Sv. Gori brez vsakega zadetega in pametnega razloga. Saj če bi na vrh Sv. Gore istretil tudi vse granate, ki jih v svojih skladiščih ima, bi svojega domišljenega namena vendar nikdar ne dosegel. Tega se mora tudi on sam zavedati. Streljal je torej za svetišče in samostan samo radi tega, da bi vse uničil in končal. Svetišče je posvečeno Materi Božji, služi proslavi Božji. Dol ž njim — tak je bil njegov sklep, navdihnen mu od samega pekla.

Prijatelj našega lista je bil te dni na Sv. Gori. Napravil nam je malo poročilo o svojem obisku svetogorskega svetišča. Očajte in spoznavajte iz njega, kako besno sovraštvo ima Lah do vsega kar je nam najdražjega in kako upravičen je rek: Raje umreti kot priti pod Laha. Evo poročilo:

„Kakó je tam gori s svetiščem? To vprašanje mi je bilo pri srcu. Nemir in zopet nemir me je spreletaval, čim bolj sem korakal naprej. Prišla sva na vrh. Groblja nam je zastavila pot. Počitka nisva iskala. Šla sva takej dalje, da bi videla, kako je s svetiščem. Glavna vrata niso bila dostopna. Stranska tudi ne. Ostala je še ena pot: skozi samostan v cerkev.“

Samostan! Prišel sem gledati razdejanje na lastne oči. To ni več samostan, to je groblja, to so razvaline. Strehe in podstrešja ni več; ni več drugega nadstropja; razbito je prvo nadstropje in podrtja gre na mnogih straneh globoko do tla. Le goli zidovi štrle proti nebu, med njimi ps-tramovi, razbita okna, sobna oprava, vse pomešano s sten-skim ometom, z opeko in kamni in kamenjem. Stene na južni strani kažejo ogromne luknje. Tu so vdarjale granate ter povzročale odprtine in razpoke v zidovih. Kjer so kaka vrata, so več ali manj odprta. Zračni pritok je tolik, ko granate razpočijo, da gre vse v bližini se svojega še tako trdnega mesta. Stopnice, ki vodijo iz pritličja višje, so do-toma popolnoma razrušene, ker je ob zid v njih neposred-nem sossestvu pzdla granata. Treba biti zelo oprezen, ko greš navzgor; le malo bolj trd korak, in stopnice se zru-sijo. Prostori v pritličju, kjer so bila v samostanu dragače prenočišča za romarje, niso deloma nič drugega kot podr-tja. Vidi se, da so granate s svojo neizmerno silo udarjale

na nekaterih mestih preko celega poslopja do podzemlja na severni strani, kjer so vse zdrobile. Tu se poznajo tudi sledovi požara.

Kakor bi sovražnik pred našimi očmi srce trgalo iz pra ljubljene bitja tako je bilo vsem, ki so gledali na Sv. Goro, ko jo je uničeval požar. Pomagati pa niso mogli. Plameni so švigali iz globokega dima, ki se je kakor druga gora vzdigoval nad svetiščem, visoko v mrak in temno noč, edini plamen na Gerškem na kresno noč. Daleč povsod so oznanjali nesrečo, ki je s svetiščem zadela celo ljudstvo. Turki so javljali nekdanj kresovi po gorah; tudi plamen na Sv. Gori je javljala Turka, ki nas tolovajsko napada in nam končuje naše svetišče. Moke so stiskali ljudje, polni svetega srca nad Lahom in eno željo so imeli vsi, naj bi Bog uničil vse njegovo prizadevanje in vse narčne njegove razbili.

Streha srednje ladje je razbita. Neizmerna groblja je po tleh; tramovi, deske, opeka, kamenje, omet, vse drugo z drugim pomešano. Skozi razbito in padlo streho je lil dež na tla. Pri obhajilnem altarju sredi cerkve vse polno gruč, ki pokrivajo mizo in prostor krog altarja. Tabernakel zganjen in odprt; vrata k altarju porušena; altarni prt preko altarja na tleh. Ogromna sovražna granata je priletela ravno v streho nad klopi pred prezbitrijem in vrgla ob tla vse, kar je dosegla; klopi spodaj deloma razbite, deloma pokrite z gruščem. Slika, ki nam je gori visoko predstavljala prikazen Blažene Device Marije, je arušena. Samo pastirico Uršulo vidiš še, ki kleči in gleda naprej, od koder ji prihajajo besede nasproti: Idi, reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosti...

Druga ogromna granata je priletela v južno-zapadni kot cerkve. Vse je porušeno: hodnik iz cerkve na kor; oratorij; orglje. Na tleh leži steklena pregraja pri nekdanjem oratoriju. Oltar sv. Križa pod korom pa je še popolnoma cel, samo nad njim zija odprtina v stropu navzdol.

Zopet druga granata je predrla steno, na kateri se nahaja velika slika Sv. Treh Kraljev, ki prišajajo darove Božjemu Detetu. Slika je predrta; njej nasproti na drugi strani se nahajajo velika slika Rojstva Gospodovega je prepolna večjih in manjših lukenj, ki so jih povzročili različni drobi granat.

Spovednice povsod več ali manj pokvarjene, nekatere kar razbite. Le malo slik Križevega pota je še nepokvarjenih; nekatere so okviri uničeni, druge visijo na pol na zidovih, zopet drugim so slike same pobite. Tudi altarji so trpeli, posebno oni na evangelijski strani pred prezbitrijem.

Mirno pa sta še stala nad svojimi altarji kipa sv. Frančiška As. in sv. Antona Pad. — Altarček pod sv. Antonom je bil že razrušen, po tleh so ležali različni kosi njegovi in cvetlice, sv. Anton pa je mirno stal v višini z Božjim Detetom v naročju. Nepoškodovan je bil tudi kip prebl. D. Marije ob vходу v zakristijo. Z lili v roki kraljuje še vedno na svojem mestu; tu gleda polna miline na nas kot bi hotela reči: „Zaupajte, Gospod vas ne zapusti!“ Na nasprotni strani pa je kip presv. Sreča Jez. popolnoma zdrobljen. Njegovo mesto je prazno, na tleh pa leže pomešani večji in manjši drobi granat s kosi nekdanjega prelepega kipa.

Odprto nebo zre s srednje ladje na nas.

Prezbitrij z glavnim altarjem je popolnoma nepoškodovan. Samo na mestu, kjer je drugače stala milostna podoba Matere Božje, vidiš od vrha navzdol raztrgano sliko bl. D. M., ki je drugače prejšnjo sakrivala. Kos granate ali kak kamen od nje sagnan, je z vso silo priletel na to mesto in uničil, kar je mogel doseči. Milostne podobe pa ni dosegel več, ker se že davno nahaja na varnem prostoru pri oc. frančiškanih v Ljubljani.

Kapelica sv. Mihaela, kjer je grob kardinala Missie je nepoškodovana.

Pročelje je iz vsega gornjega roba na desni strani popolnoma celo. Še vedno kraljuje prebl. D. Marija na svojem mestu nad glavnimi vrati. Zvonik ima sredi svoje zapadne strani ogromno rano. Zidovje je krog nje kar vzbočeno. Zvonovi stoje popolnoma nepremakljivo, ker so se iz svojih tečajev zlekli. Morda še ena granata naperjena zlobno proti zvoniku — in zvonika več ne bo.

Težko bo gotovo vsakemu, ki bo čital in se hkratu spominjal tistih dni, ko je hodil na bojišče pot na Sv. Goro, da bi se tam gori priporočal prebl. D. M. in iskal pri Njej zavetja in milostne pomoči.

Skrbimo z molitvijo za to, da Bog in Marija odvrneta od nas tolovajskega sovražnika in uničita vse njegove nakane. Ali si morda moremo predstavljati, da bo Marijino svetišče, če bi — kar Bog ne da — Lah zavladal po naših krajih, zopet vstalo iz svojih razvalin? Nam se zdi, da bi se to ne moglo več zgoditi. Še in to, da tisoče granat je že do sedaj poslal brez vsakega razloga na naše svetišče. Morda pošlje v svojem sovraštvu še druge in lahko se zgodi, da katera izmed teh zopet zadene na cerkev in napravi razvaline še večje. Vse je mogoče. A vse nam kaže sovražnika, ki sovraži nas in naše verske svetinje. Dal Bog, da bi le kmalu naša hrabra vojska vrgla tega sovražnika daleč daleč proč od naših mej in mu ob enem dala tudi razumeti, da tukaj ni prostora sanj in da prostora sanj tudi nikdar ne bo.

„Slov. Gospodar“ na bojišču.

Slovenski vojak Janec Mlakar, doma iz velikonečeljske župnije, ki služi pri domačem pešpolku, nam poroča dne 15. julija z laškega bojišča:

Z vsemi svojimi tovariši se Vam najlepše zahvaljujemo za poslano mi liste, ki jih vsakokrat prejmem z največjim veseljem. Vsak dan me tovariši čisto izprašujejo in nadlegujejo z vprašanji: Imaš li

„Gospodarja“, ali: Posodi mi „Gospodarja“ itd., in jaz ga navedno že nimam več. (Nazaj ga niti več ne dobim, ker potoma obnemore in izgine v kose... Povem Vam, da skoro ni večjega veselja pri nas, kakor če dobimo v naš krog kak domači list. Tudi pri naši artileriji se mnogo zanimajo za mojega „Gospodarja“ in za „Slovenca“, ki je tudi našel pot sem v skalnato gorovje.

No, dragi bralci, zdaj bi pa menda radi zvedeli, kako se nam kaj godi? Hvala Bogu, lahko rečemo, da se precej dobro. Zabavamo se izvrstno. Skoro vsak dan se razlega iz višin kraških planin lepa slovenska pesem. Da se pa imamo s čim še bolj zabavati, nam pa pošilja Italijani obilo šrapnelov in granat, ki še tukaj niso enkrat našli zaželenega cilja. Omenjam še, da italijanske granate jako malo eksplodirajo. Vasi in pa našo artilerijo iščejo tam, kjer ni niti duha ne sluha o kakem človeku. Kar po 5 do 10 granat leti skupaj in delajo velike luknje v golo skalovje. Ako pa jim naši topničarji le malo odgovorijo na njihov vprašanje, potem pa takoj ufhnejo. Dostikrat se zgodi, da naša krogla ravno prileti v sovražnikov top in ga raznese. Seveda tedaj tudi Italijanom ni dobro. Pa ako se tudi laška pehota kje pokaže, bodisi kjerkoli, povsod jo prisilimo, da se umakne nazaj v svoje luknje s krvavimi buticami. Mi pa jim veselo kličemo in ponosno dvignemo roke v zrak, češ, le pridite še, a drugikrat bo pa veliko hušje. Bodo pomnili nas Slovence! Srčne pozdrave pošiljamo vsem Velikonečeljsanom: Janko Mlakar, Feliks Lašič, Alojz Majerič, Alojz Stuhar, Franc Kosi, Hebar in Alojzij Bobik. Na zdar! Živijo Slovenci!

Italijani so ga zmotili pri kadenju.

Peter Zemljič, bivši tajnik Mladeniške Zveze pri Sv. Petru pri Gorah Radgoni nam piše dne 9. julija z italijanskega bojišča:

Dva meseca je že preteklo, odkar sem tukaj dobi na laški meji. Lahki so mislili, ko so nam napovedali vojsko, čez mesec dni bomo že v Trstu, v Gorici, Sežani itd. Pa, Lahki so obratili, Bog pa je obrnil. Prišli so tako daleč, kako daleč smo jih pustili, sedaj pa ne koraka več! No, potem so spravili topov na bojno črto, da je kar tema, pa so mislili, sedaj boste Avstrijci videli, kaj je laška artilerija. Posebno tukaj pri... jih je menda okoli 250. Navrli so žela v naše hribe in pričeli tako streljati, da je bilo v par minutah kar na tisoče šrapnelov in granat na naši strani. Pa naše topništvo je bilo mirno, ni hotelo odgovarjati. Sedaj pa so Lahki mislili: Aha, so jo še pobrisali, gremo kar naprej. Res so začeli Italijani prodirati, meda kar v šestih rojnih vrstah. Ko pridejo na naš cilj, skoraj do bodočih žic, tedaj pa začnejo naše in strojne puške, sraven pa dobro merjeni topovi kositi svojo četo. Vrsta za vrsto je padala kot bi travo kosil, in kmalu potem so jo pobrisali. In tako se jim zdaj vsikdar zgodi, kadar začnejo prodirati. Sedaj pa hočejo naše topništvo kar z zemlje sbrisati. Pa kaj, ko pa ga ne morejo najti. Na primer: Včeraj predpoldan so si vzeli tam neki hrib na piko, pa so navrli gotovo katih 80 topov v njega, streljali v njega kot za stavo pol ure, čeravno ni bilo žive duše tam. Naši topničarji so hoteli snati, kako Lahki zadenejo, pa so jim postavili figuro. Celo dopoldne so Italijani poslali okoli 300 šrapnelov in granat, pa ne en strel ni zadel.

Najbolj pa se še moram smejati, če se spomnim dogodka pred par dnevi. Imeli smo počitek. Jaz se vlečem na kamen ter začnem pisati. Moj tovariš, največji šalivrec od naše čete, pa se vsode sraven mene in si naše pipo toka. Pa naenkrat žžž-bum, in cela plast kamenja se vanje na naju. Meni zbije svinčnik iz roke, tovarišu pa kar pipo iz ust. Pogledam ga. Ko bi videli tisti obraz, ravno tak kot polna luna. Potem pa zarobanti prav na debelo: „Hudnik naj te vzame polentar, pusti mi vendar, da skadim to pipo, potem pa mi jo zdrobi, če ti je še na polu. Če pa ne, pa ti jo zakadim tja v čeljust, da boš kar orknil.“ No, seveda se Lahki ni zmenil za njegovo pipo, ampak je kar naprej pošiljal granate pred naju. Midva pa sva opravljala vsak svoje delo naprej. Potem vprašam tovariša, zakaj je naredil tak obraz. „Kaj ko pa sem mislil, pa imam granato v pipi.“ In tako je tukaj veliko enakih šalivrih slučajev. Danes je mir, kot bi ne bilo vojske. Bog daj še skoraj mir za sever, potem bomo pa kmalu naredili račun s Lahki. Jaz sem še vedno zdrav, samo tiste golazni da bi ne bilo, in pa rebra me že boljijo od samega kamenja.

Sedaj pa naj velja. Pošiljam Vam in vsem štajerskim slovenskim fantom, ki so še doma, posebno bralcem „Slov. Gospodarja“ srčne pozdrave ter ostanem Vaš Priok Jakob Zemljič.

Podnačelnik mariborskega „Orla“ zopet odlikovan.

Korporal Roman Bende, podnačelnik mariborskega „Orla“, nam piše dne 6. julija z severnega bojišča:

Redkokedaj imamo tukaj priliko, pisati v ljubo domovino, kakor še bolj redkokrat dobimo od nje poročila. Znano Vam je, da se borimo ob Dnjestru, koder je sovražnik zastavil pibupne sile. Nocoj je poskušal z večjim oddelkom prodreti ravno pri nas — med polnočjo in drugo uro zjutraj — a jo je krvavo izkupil. Za njegovo nalogo brezprimerno veliko mrtvecev leži pred našimi okopi, le majhna četa je ušla

nazaj — s krvavimi glavami. Dasi nimamo več tistih sil, kot v začetku vojske, ima naša armada praktično izkušnje, katerih izvrstni uporabi je pripisovati naše sedanje velike uspehe.

V kratkem nas čaka velikanska naloga — najbrž zadnje ofenzive, — ki bo usodopolna za sovražno vojsko, kljub njenim mojstrsko izdelanim zakopom in izvanredno ugodnimi postojankami.

Posebni novosti sedaj ni; kar napravimo, izveste itak vse; tudi veste, kako živimo in trpimo, a vse delamo radi z močnim upanjem, da Kralj miru in sprave skoro dodeli svojim narodom red in mir, česar si želi vesoljni svet.

Kar se tiče moje osebe, je z menoj po starem, samo malo bolj divji sem postal pod uplivom krvavega rokodelstva. Uporabljam me pri stotnji s čudnim zaupanjem za patrulje v sovražnikovo ozemlje. Razume se, da se kot sin slovenske matere ne branim tega, temveč z zaupanjem v božjo pomoč izvršujem teži in odgovorni posel patruljerja. Vsed malenkostnih uspehov sem bil — edini v celi stotnji — ponovno predlagan za povišanje v šaržo četovodje in v še drugo odlikovanje, kar mi je moj stotnik sam naznanil. Čudim se, da me večkrat kak višji častnik nagovori in mu je pri tem že znano moje ime. To mislim, da ni v sramoto našega mariborskega „Orla“. Ni me sram pred marsikaterim uplivnim častnikom priznati, da sem „Orle“, in to s posebnim ponosom, da sem bil v odboru organizacije, katera je spočetka vojske, kakor vse slovensko, bila preganjana. Srečal sem mnogo „Orlov“ iz Kranjske in Štajerske, veliko je odlikovanih, mnogo sedaj že mrtvih.

Načudanejšje pozdrave!

Brat pokoplje brata na bojišču.

Vojak Anton Ogrizek na severnem bojišču, iz Zatočja pri St. Janžu na Drav. polju doma, piše dne 28. junija svojim starišem, kako je pokopal svojega brata:

Dragi stariši! Zelo težko in z žalostnim srcem Vam pišem, kar ne vem, kaj bi si začel od velike žalosti. Mislim sem si, da bi Vam še ne naznanil te žalostne novice. Pa kaj hočem! Zvedeli boste itak in da mu ne bode več pisali, Vam naznanjam, da je Vaš sin Jakob padel. Ko sem Vam večkrat pisal, pa sem Vam navadno naznanil, da sva še z Jakobom skupaj in da sva še zdrava. A sedaj nisva več skupaj, ker on se je že ločil od mene in tudi od — sveta! Sel je v večnost in mislim, da je sel k Bogu, saj pravijo: „Kadar je vojska, se nebena polnijo.“ — Ljubi oče, mati in Micka! Ne ustrašite se preveč in preveč ne žalujte po Vašem sinu Jakobu. Umrl je dne 25. junija zjutraj, ko je solnce izhajalo. Bil sem še ob zadnji uri pri njem in sva še govorila. A ne morem Vam več pisati o tem. Molite zanj in tudi za me. Da bi le mene Bog ohranil. Prejmite srčne pozdrave od Vašega sina Antona.

Dne 29. junija pa piše: Kakor sem Vam včeraj pisal, je Jaka mrtev. Naznanim Vam, da smo ga mi saniteti pokopali in smo mu tudi naredili križ z lepim napisom na grob. Pokopan je tukaj na veliki in lepi njivi, okoli 200 metrov od ruske meje na naši zemlji. Dobil je kos šrapnela v glavo in je takoj izdihnil svojo dušo. Rečem Vam, da je njegova duša srečna, ker se mi zdi, da se je že par dni pripravljaj na smrt. Dragi stariši, ali ni to čudež! Brat pokoplje brata na bojnem polju. Pa naj bo! Bog že tako hoče. Božja volja se naj zgodi!

Kako sem v Galiciji kruh pekel.

Martin Cesnik, doma od Sv. Vida pri Ptujju piše dne 18. junija svojim domačim s severnega bojišča:

Dragi domači! Vi si pač menda mislite: „Ti paš imaš zlati čas, da vedno pišeš domov.“ Res je tako. Čez dan ležimo v naših postojankah in prodajamo zlati čas, da me že včasih vse boli od samega ležanja, po noči pa čujemo in strašimo po vrsti, da ja nebi sovražni stric kje proti nam primahal in nas s svinčenkami pozdravil. Pa tega si sovražni stric ne upa več, ker smo mu že počeno plačali njegovo predrznost in zdaj ga pa ženemo vedno nazaj in kar pri belem dnevu jo mahnejo za njim. Kadar se pa ustavimo, se v zemljo zarijemo in Rus nam ne more do živga. Na desni strani naše bojne črte so ga že pogladi čez mejo v njegovo deželo. Prebl. Devica Marija nam izprosi pri ljubem Bogu milost, da bi ga še na levi bojni črti pogladi in potem bo pa pete odbrusil na svojo zemljo! Le prosimo vsi preblazeno Devico Marijo, da bi pri Bogu izprosila zmago avstrijskemu orožju ter varovala uboge vojake hudega. Zakaj, kdor v Marijo in Boga zaupa, se nikdar ni bil zapuščen.

Ko smo se pomikali naprej, smo prišli v neko vas, iz katere so prebivalci zbežali pred sovražnikom. Šli smo vizitirat zapuščene koče in smo našli marsikaj za pod zob. Eni so takoj mahnil po kurah in po pujskih, jih oskubili pa kuhali in pekli, jaz sem se pa bolj počeno držal, pa sem bil zadovoljen s krompirjem, seljem in fižolom, samo da sem bil sit. Tudi krnja smo tu pa tam našli: koruze, pšenico, ječmen. Tahtali smo, kako to zamleti, ko ni žrnj. Pa imeli smo srečo, našli smo stare smuigave žrnjlo in fantje so kamen malo spoplekali in začeli smo mleti, da je bilo veselje. Kuhali smo si žganjce. Povem Vam, da ko sem si koruze in ječmen skupaj smel in si prvokrat po dolgem času žganjce skuhal in od tovarišev dobil špeh in